

1981

1991

HET ANTILLIAANS BACHKOOR

Dirigent: F.G. Francisca

JUBILEUMCONCERT

Joseph Haydn

DIE JAHRESZEITEN

met medewerking van :

Tica Giel	<i>sopraan</i>
Eduardo Calcaño	<i>tenor</i>
Claudio Muskus	<i>bas</i>
Johnny Kleinmoedig	<i>piano</i>

Donderdag 28 november 1991 - 20.00 uur

Kerk van Brievengat

PROGRAMMA :

Joseph Haydn
(1732 - 1809)

DIE JAHRESZEITEN

Oratorium voor drie soli, vierstemming koor en orkest
op tekst van Gottfried van Swieten, Hob. XXI nr. 3.

Pianobewerking : Paul Klengel

Deel I	-	Der Frühling (De Lente)
Deel II	-	Der Sommer (De Zomer)
Deel III	-	Der Herbst (De Herfst)

PAUZE

Deel IV	-	Der Winter (De Winter)

*

Solisten :

Simon (een boer)	:	Claudio Muskus (bas)
Hanne (zijn dochter)	:	Tica Giel (sopraan)
Lukas (haar vrijer)	:	Eduardo Calcaño (tenor)

Het Antilliaans Bachkoor werd opgericht in 1981 opgericht door wijlen pater Pim Janssen O.P., die een alternatief wilde creëren voor de traditionele Kruiswegviering op Goede Vrijdag. Hij vond een succesvolle formule: schriftlezing afgewisseld met gedeelten uit de Mattheus Passion van J.S. Bach, uitgevoerd door het koor met orgelbegeleiding. Pim Janssen fungeerde het eerste jaar als organist en als dirigent. Dat vond hij te veel van het goede. Daarom benaderde men Frank Francisca met het verzoek eens een zaterdagmiddag te komen luisteren. Die is gekomen en sindsdien als dirigent gebleven.

De plaats van het orgel werd nadien ingenomen door het Begeleidingsorkest van Iman en Aya Landheer, met het oog waarop het koor bij de uitvoering in de Kathedrale Kerk van Pietermaai van het zangkoor op het balcon naar het priesterkoor werd verplaatst. In later jaren werd de uitvoering nog versterkt met een kinderkoor.

Pim Janssen overleed in 1987. Zijn taak als organist werd overgenomen door mr. Johnny Kleinmoedig. De schriftlezing wordt thans jaarlijks verzorgd door pater Streefkerk O.P. Het geestekind van pater Janssen - de Muzikale Lijdensmeditatie door het Bachkoor - blijft aldus voortleven.

De viering van dit tweede lustrum heeft het Antilliaanse Bachkoor willen aangrijpen om het publiek te laten kennismaken met een andere kant van zijn kunnen. Het koor geeft op dit jubileumconcert een uitvoering van Haydn's oratorium 'Die Jahreszeiten'. Voor de teksten en voor een toelichting op het werk wordt verwezen naar het bijgevoegde boekje.

Het Antilliaanse Bachkoor spreekt zijn dank uit aan de navolgende bedrijven en instellingen die de organisatie van dit jubileumconcert mogelijk hebben gemaakt :

Maduro & Curiel's Bank N.V.

KLM NV

ALM NV

Avila Beach Hotel

Pedevesa SA (Refineria Isla (Curacao) NV)

Amstel Brouwerij NV

Curoil NV

Setel NV

ABN - AMRO Bank NV

Boekhandel Salas

Unique Flowers

Notariskantoor Smeets, Thesseling en van Bokhorst

Fatum/De Nederlanden van 1845 NV

Harbour and Civil Construction Curaçao NV

Interfair (Van Melle) NV

Notariskantoor Palm & Senior

Coopers & Lybrand Dijker van Dien

Ennia Caribe NV

S.E.L. Maduro Muziekstichting

*****

Bijzondere dank gaat uit naar :

Het Prins Bernard Fonds

De Dienst Culturele Zaken van het Eilandgebied Curaçao

OKSNA

DIE JAHRESZEITEN

JOSEPH HAYDN

ISBN 90.70022.47.8

UITGAVE: KORPERSHOEK BOEKWIJZER BV - ANDIJK

DIE JAHRESZEITEN

JOSEPH HAYDN

ISBN 90 1032 11 8

LITVAE KORPERBROEK BOEKWILZER BV - ANDUR

Inleiding

Met „Die Schöpfung“ behoort „Die Jahreszeiten“ tot de meest geliefde oratoria, zowel voor uitvoerenden als publiek. Het is een werk, machtig van opzet, waarin het gehele talent van de componist zich in zijn veelzijdigheid ontplooit. Het resultaat is — nog steeds — ongewoon boeiend en van grote, imponerende kracht.

Franz Joseph Haydn (1732-1809) heeft dit oratorium eerst op 67-jarige leeftijd (1799-1800) gecomponeerd. De tekst, die door Haydn's vriend, baron Von Swieten, in het Duits werd vertaald, is ontleend aan „The Seasons“ van J. Thomson.

Met geestdrift en vroomheid heeft hij aan de compositie gewerkt. Het resultaat is een werk vol jeugdige vurigheid, gecombineerd met een ervaring aan klankenweelde, die verbluffend is.

Haydn, meer gevoelsmens dan rationalist, werd ongetwijfeld sterk beïnvloed door de geest van zijn tijd en heeft ongetwijfeld in dit werk plaats gegeven aan zijn romantische gevoelens. Niet voor niets kan Haydn gezien worden als de — grote — wegbereider voor Mozart en Beethoven. Hij beminde de natuur, was een scherp opmerker, en beschikte over een grote beeldende kracht. Dit laatste vormt de kern van zijn werk. Naast grote schilderijen van het natuurgebeuren treft men de vele, kleine, af en toe kinderlijk-naïeve tafereeltjes aan, soms met een zekere humor tot klinken gebracht.

Spiro zegt van hem: „Hij was de dichter van de naïeve humor, van de schertsende eenvoud, van de oppervlakkige — slechts hier en daar, door ogenblikken van inkeer in zichzelf onderbroken — vrolijkheid, maar... hij was dichter!“.

Toch, bij alle opgewektheid en humor was de ondergrond van zijn leven een ernstige. „Die Jahreszeiten“ kan nu juist niet tot de christelijke of kerkelijke oratoria gerekend worden, maar wel ademt dit werk een diep-religieuze geest. Voor Haydn's onsterfelijkheid zouden zijn symphonieën en kwartetten voldoende geweest zijn, maar zonder „Die Schöpfung“ en „Die Jahreszeiten“ zouden we zijn volle begaafdheid nooit hebben leren kennen. Want deze werken reiken niet slechts boven het gewone gebied van Haydn's instrumentale kunst, maar hebben ook de componist geheel nieuwe wegen van muzikale gedachtenontwikkeling en opbouw doen inslaan.

„Die Jahreszeiten“ is, naar elk jaargetijde, in vier afdelingen verdeeld. In het werk treden naast landlieden en jagers (koorzang) op: Simon, pachter (bas), Hanna, zijn dochter (sopraan) en Lukas, een jonge boer (tenor).

In een rijk geïnstrumenteerde inleiding wordt ons de overgang getekend van de winter tot de lente. Het landvolk verlangt naar de komst ervan. Zij zal de natuur uit haar doodsslaap wekken. En als zij gekomen is, gaat de landman vrolijk naar zijn akkers om het zaad te zaaien dat straks tot gouden vruchten rijpen zal. Hij bidt dat de natuur zal meewerken en de aarde vruchtbaar mag zijn.

Als de velden vol groeiend gewas staan, gaan Hanna en Lukas met andere meisjes

en jongens dwalen door de bonte velden. Volop genieten ze van het lentefeest. In een reeks interessante toonschilderingen tekent de componist het leven der natuur. De vreugde die de lente brengt, is echter wèl de Adem van de Schepper die ons de stroom van zegeningen schenkt. Hem moet daarom lof, eer en dank gebracht worden. In de zomer vooral toont Haydn zich in zijn element, waar het de uitbeelding van de natuur betreft. De morgenschemering, het opgaan van de zon, de hitte en de verkoeling in het woud — het is alles van een grote, suggestieve kracht die zijn hoogtepunt vindt in het bezingen van het onweer en de angst van het landvolk voor het natuurgeweld. Daarna wordt dit deel besloten met een vredig avondlied. De herfst is de oogsttijd. In een levendig duet bezingen Hanna en Lukas hun wederzijdse liefde. En de componist dwingt daarmee bewondering af, temeer als men weet dat Haydn zelf bijna veertig jaren gebonden was aan een vrouw, die hem het leven op allerlei wijze danig zuur heeft gemaakt. De vreugde van de liefde wordt vervolgd met het bezingen van de jacht en de wijnoogst met daarna het grote feest. Dan komt de winter. De tijd van rust voor het boerenfolk, met klusjeswerk en gezellig gepraat rond het haardvuur. Hanna vertelt een schalks verhaal. Evenwel: de ernst blijft de componist bij. De winter doet denken aan het einde van het leven, en aan het leven daarna. Daarom draagt hij zijn geloof uit in het opengaan van de poorten van de hemel, in het beklimmen van de heilige berg op weg naar het rijk der heerlijkheid. Hij ziet de grote morgen, de eeuwige lente naderen, en in een breed uitgewerkte fuga klinkt dan de bede: moge Uw hand, o, God, ons leiden en ons kracht en moed schenken. Het oratorium eindigt in de overtuiging dat wij zullen ingaan in het rijk van Gods heerlijkheid en wordt besloten met een krachtig „Amen”. Eenvoudig en tevens groots zijn de melodieën van dit magistrale werk. Ze zullen ons blijven ontroeren. Ware kunst kan niet vergaan en dat geldt zeker niet in het minst voor „Die Jahreszeiten”!

J. P. H. van der Knaap

DIE JAHRESZEITEN

ORATORIUM VAN JOSEPH HAYDN

ERSTER TEIL

Der Frühling

Einleitung

(Stellt den Uebergang vom Winter zum Frühling dar.)

1. Rezitativ

Simon

Seht, wie der strenge Winter flieht! Zum fernen Pole zieht er hin. Ihm folgt auf seinen Ruf der wilden Stürme brausend Heer mit grässlichem Geheul.

Lukas

Seht, wie vom schroffen Fels der Schnee in trüben Strömen sich ergiesst!

EERSTE DEEL

De lente

Inleiding

(Schildert de overgang van de winter tot de lente.)

1. Recitatief

Simon

Ziet, hoe de strenge winter vlucht! Naar het barre Noorden trekt hij weg. Hem volgt op zijn roep het brullend leger van wilde stormen met gruwzaam gehuil.

Lukas

Ziet hoe van de steile rots de sneeuw in troebele stromen neerstort!

Hanne

Seht, wie von Süden her, durch laue Winde sanft gelockt, der Frühlingsbote streicht!

2. Chor

Komm, holder Lenz, des Himmels Gabe, komm! Aus ihrem Todesschlaf erwecke die Natur!

Mädchen und Weiber

Er nahet sich, der holde Lenz. Schon fühlen wir den linden Hauch, bald lebet alles wieder auf.

Männer

Frohlocket, ja nicht allzu früh; oft schleicht in Nebel eingehüllt, der Winter wohl zurück und streut auf Blüt und Keim sein starres Gift.

Chor

Komm, holder Lenz, des Himmels Gabe, komm! Auf unsre Fluren senke dich! O, komm, holder Lenz, und weile länger nicht!

3. Rezitativ

Simon

Vom Widder strahlet jetzt die helle Sonn auf uns herab. Nun weichen Frost und Dampf und schweben laue Dünst umher; der Erde Busen ist gelöst; erheitert ist die Luft.

4. Arie

Simon

Schon eilet froh der Ackersmann zur Arbeit auf das Feld; in langen Furchen schreitet er dem Pfluge flötend nach. In abgemessnem Gange dan wirft er den Samen aus; den birgt der Acker treu und reift ihn bald zur goldnen Frucht.

Hanna

Ziet hoe vanuit het Zuiden de lentebode, door zoele winden zacht gelokt, neerstrijkt!

2. Koor

Kom, dierb're lente, gave van de hemel, kom en wek de natuur uit haar doods-slaap.

Meisjes en vrouwen

De dierb're lente komt. Reeds voelen wij haar zachte adem en spoedig herleeft alles.

Mannen

Verheugt u toch niet al te vroeg; soms keert, in nevelen gehuld, de winter nog terug en strooit op bloesem en knop zijn verstijvend vergif.

Koor

Kom dierb're lente, gave van de hemel, kom! Daal neer op onze velden! O, kom, dierb're lente en wacht niet langer!

3. Recitatief

Simon

Vanuit de Ram straalt nu de zon hel op ons neer. Nu trekken vorst en mist van ons weg en zachte koelte zweeft rond; de schoot der aarde opent zich; de lucht is opgeklaard.

4. Aria

Simon

Reeds haast zich met vreugde de landman naar zijn arbeid op het veld; in de lange voren loopt hij de ploeg fluitende na. Met afgemeten tred werpt hij dan het zaad uit, dat de akker trouw bewaart en spoedig tot gouden vrucht laat rijpen.

5. Rezitativ

Lukas

Der Landmann hat sein Werk vollbracht und weder Müh noch Fleiss gespart. Den Lohn erwartet er aus Händen der Natur und fleht darum den Himmel an.

6. Chor mit Solostimmen

Sei nun gnädig, milder Himmel, öffne dich, und träufe Segen über unser Land herab! Lass deinen Tau die Erde wässern! Lass Regenguss die Furchen tränken! Lass deine Lüfte wehen sanft! Lass deine Sonne scheinen hell! Uns spriesset Ueberfluss alsdann, und deiner Güte Dank und Ruhm.

7. Rezitativ

Hanne

Erhört is unser Flehn; der laue West erwärmt und füllt die Luft mit feuchten Dünsten an. Sie häufen sich; nun fallen sie und giessen in der Erde Schoss den Schmuck und Reichtum der Natur.

8. Solostimmen mit Chor

O, wie lieblich ist der Anblick der Gefilde
jetzt!   { ihr Mädchen, lasst uns wal-
                    { len auf der bunten Flur.
Kommt,   { ihr Burschen, lasst uns wal-
                    { len zu dem grünen Hain.

Seht die Lilie, seht die Rose, seht die Blumen all! Seht die Auen, seht die Wiesen, seht die Felder all! Seht die Erde, seht die Wasser, seht die helle Luft! Alles lebet, alles schwebet, alles reget sich! Seht die Lämmer, wie sie springen! Seht die Fische, welch Gewimmel! Seht die Bienen, wie sie schwärmen! Seht die Vögel, welch Geflatter! Alles lebet, alles schwebet, alles reget sich! Welche Freude, welche Wonne schwellet unser Herz! Süsse Triebe, sanfte Reize heben unsre Brust! Was ihr fühlet, was euch reizet, ist des Schöpfers Hauch. Lasst uns ehren, lasst uns loben, lasst uns preisen ihn! Lasst erschallen, ihm zu danken, eure (unsre) Stimmen hoch!

5. Recitatief

Lukas

De landman heeft zijn werk volbracht en moeite nog ijver gespaard. Zijn loon verwacht hij uit de handen van de natuur en hij smeekt de hemel erom.

6. Koor met Soli

Wees nu genadig, milde hemel! Open u en laat uw zegen neerdruisen over onze velden! Bevochtig met uw dauw de aarde! Drenk de voren met stortregens! Laat zachte koelte waaien! Laat uw zon helder schijnen! Dan wacht ons overvloed en uw goedheid dank en roem.

7. Recitatief

Hanna

Verhoord is ons gebed; het zoete westen verwarmt en vervult de lucht met een vochtig waas. Het pakt zich samen en valt op de aarde en doet de tooi en rijkdom van de natuur uit de schoot der aarde opgroeien.

8. Soli met koor

O, hoe schoon is thans de aanblik van de
velden!   { meisjes, laat ons dwalen door
                    { de bonte velden.
Komt,   { jongens laat ons zwerven door
                    { het groene woud!

Zie de lelies, zie de rozen, zie het bloemtapijt! Zie de velden, zie de weiden, zie de akkers! Zie de aarde, zie het water, zie de blauwe lucht! Alles leeft, alles zweeft, alles beweegt! Zie de lammeren, hoe ze springen! Zie de vissen, wat een gewemel! Zie de bijen, hoe ze zwermen! Zie de vogels, wat een gefladder! Alles leeft, alles zweeft, alles beweegt! Wat een vreugde, wat een weelde verkwikt ons hart! Zoete verlangens, lieflijke bekoringsen verheffen ons gemoed; wat u voelt en u bekoort is de adem van de Schepper. Laat ons Hem eren, loven en prijzen! Laat uw (onze) stemmen luid weerklinken tot zijn eer!

9. Chor mit solostimmen

Ewiger, mächtiger, gütiger Gott!
Von deinem Segensmahle hast du gelabet
uns. Vom Strome deiner Freuden hast du
getränkert uns.
Ehre, Lob und Preis sei dir, ewiger,
mächtiger, gütiger Gott!

ZWEITER TEIL

Der Sommer

Einleitung

(Die Einleitung stellt die Morgendämme-
rung vor.)

10. Rezitativ

Lukas

In grauem Schleier rückt heran das
sanfte Morgenlicht; mit lahmen Schritten
weicht vor ihm die träge Nacht zurück.

9. Koor met soli

Eeuwige, machtige, liefderijke God! Uit
de overvloed van Uw zegeningen hebt U
ons gevoed. Met stromen van vreugde
heeft U ons te drinken gegeven. Eer, lof
en prijs zij U, eeuwige, machtige, liefde-
volle God!

TWEEDE DEEL

De zomer

Inleiding

(De inleiding schildert de morgensche-
mering.)

10. Recitatief

Lukas

In grijze sluier nadert ons het zachte
morgenlicht en met lome schreden wijkt
daarvoor de trage nacht. Naar donkere

Zu düstren Höhlen flieht der Leichen-
vögel blinde Schar; ihr dumpfer Klage-ton
beklemmt das bange Herz nicht mehr.

Simon

Des Tages Herold meldet sich; mit schar-
fem Laute rufet er zu neuer Tätigkeit
den ausgeruhten Landmann auf.

11. Arie

Simon

Der muntre Hirt versammelt nun die
frohen Herden um sich her; zur fetten
Weid auf grünen Höhn treibet er sie
langsam fort. Nach Osten blickend steht
er dann, auf seinem Stabe hingelehnt,
zu sehn den ersten Sonnenstral, welchem
er entgegenharrt.

Rezitativ

Hanne

Die Morgenröte bricht hervor; wie Rauch
verflieget das leichte Gewölk. Der Him-
mel pranget im hellen Azur, der Berge
Gipfel im feurigen Gold.

12. Chor mit Solostimmen

Sie steigt herauf, die Sonne, sie steigt,
sie naht, sie kommt, sie strahlt, sie
scheint!

Sie scheint in herrlicher Pracht, in flam-
mender Majestät! Heil, o Sonne, Heil!
Des Lichts und Lebens Quelle, Heil! O
du, des Weltalls Seel und Aug, der Gott-
heit schönstes Bild! Dich grüssen dank-
bar wir!

Wer spricht sie aus, die Freuden alle,
die deine Huld in uns erweckt? Wer
zählet sie die Segen alle, die deine Mild'
auf uns ergießt?

Dir danken wir, was uns ergötzt. Dir
danken wir, was uns belebt. Dir danken
wir, was uns erhält. Dem Schöpfer aber
danken wir, was deine Kraft vermag.

Heil, o Sonne, Heil! des Lichts und
Lebens Quelle, Heil! Dir jauchzen alle
Stimmen, dir jauchzet die Natur.

holen vlucht de verblinde menigte nacht-
vogels; hun eentonig klagend ge-
schreeuw beklemmt het bange hart niet
meer.

Simon

De dageraad kondigt zich aan; met luide
stem roept hij het uitgeruste landvolk
tot nieuwe arbeid.

11. Aria

Simon

De opgewekte herder verzamelt nu de
vrolijke kudde om zich heen; langzaam
drijft hij haar naar de vruchtbare weiden
op de groene heuvels. Kijkend naar het
oosten staat hij, leunend op zijn staf, te
wachten op het doorbreken van de eerste
zonnestraal.

Recitatief

Hanna

Het morgenrood breekt door; als rook
vervliegen de lichte wolken. De hemel
praalt in fonkelend azuur, de bergen zijn
getooid met toppen van goud.

12. Koor met soli

De zon gaat op; zij rijst, zij nadert, zij
komt, zij straalt, zij schijnt! Zij straalt
in heerlijke pracht, in vlamme-nde majes-
teit! Gegroet, o zon, gegroet! Bron van
licht en leven! Gij ziel en oog van de
aardbol, het schoonste beeld van God!
Dankbaar groeten wij u!

Wie kan de vreugde uitspreken die uw
warmte in ons wekt? Wie kan de zege-
ningen tellen, die uw mildheid over ons
uitstort?

Aan u danken wij die verrukking! Aan u
danken wij die verkwikking! Aan u dan-
ken wij al wat wij ontvangen. Doch voor
wat uw kracht vermag, danken wij de
Schepper.

Gegroet, o zon, gegroet! U, bron van
licht en leven! U prijzen alle stemmen
en juichend dankt u de natuur.

13. Rezitativ

Simon

Nun regt und bewegt sich alles umher,
ein buntes Gewühl bedeckt die Flur.
Dem braunen Schnitter neigt sich der
Saaten wallende Flut. Die Sense blitzt,
da sinkt das Korn; doch steht er bald
und aufgehäuft in festen Garben wieder
da.

14. Rezitativ

Lukas

Die Mittagsonne brennet jetzt in voller
Glut und giesst durch die entwölkte Luft
ihr mächtiges Feuer in Strömen hinab.
Ob den gesengten Flächen schwebt, in
niederm Qualm, ein blendend Meer von
Licht und Widerschein.

15. Cavatine

Lukas

Dem Druck erliegt die Natur. Welke
Blumen, dürre Wiesen, trockne Quellen,
alles zeigt der Hitze Wut. Und kraftlos
smachten Mensch und Tier, am Boden
hingestreckt.

16. Rezitativ

Hanne

Willkommen jetzt, o dunkler Hain, wo
der behaarten Eiche Dach den kühlenden
Schirm gewährt und wo der schlanken
Espe Laub mit leisem Gelispel rauscht!
Am weichen Moose rieselt da in heller
Flut der Bach und fröhlich summend irt
und wirrt die bunte Sonnenbrut. Der
Kräuter reinen Balsamduft verbreitet
Zephirs Hauch und aus dem nahen
Busche tönt des jungen Schäfers Rohr.

17. Arie

Hanne

Welche Labung für die Sinne! Welch'

13. Recitatief

Simon

Nu komt overal alles in beweging, een
bont gewoel strekt zich uit over het veld.
De bruinverbrande maaier buigt zich over
de zee van golvende aren. De sikkel flitst,
het graan valt, maar spoedig staat het
in dichte schoven opgebonden.

14. Recitatief

Lukas

De middagzon brandt nu in felle gloed
en giet haar brandende stralen door de
onbewolkte lucht. Over de verzengde
vlakke zweeft, in dichte damp, een ver-
blindende zee van licht en tegenlicht.

15. Cavatine

Lukas

De natuur bezwijkt onder de druk. Ver-
welkte bloemen, dorre weiden, droge
bronnen, alles lijdt onder de felle hitte.
En uitgeput versmachten mens en dier,
uitgestrekt op de aarde.

16. Recitatief

Hanna

Welkom nu, o donker bos, waar 't
eeuwenoude eikendak zijn verkoelende
schaduw schenkt en door de bladeren
van de slanke espenboom een zacht ge-
fluister ruist! Daar murmelt bij het
zachte mos, helder vlietend, de beek, en
vrolijk gonzen bijen in het zonlicht dat
door de bladeren valt. De zuivere blasem-
geur van de kruiden verspreidt de koelte
van Zefir en uit het dichtbijgelegen
kreupelbos weerklinkt de schalmei van
de jonge schaapherder.

17. Aria

Hanna

Welk een lafenis voor hart en zinnen.

Erholung für das Herz! Jeden Aderzweig durchströmet und in jeder Nerve bebt erquickendes Gefühl. Die Seele wacht auf zu reizendem Genuss und neue Kraft erhebt durch milden Drang die Brust.

18. Rezitativ

Simon

O seht! Es steigt in der schwülen Luft, am hohen Saume des Gebirgs, von Dampf und Dunst, ein fahler Nebel auf. Empor gedrängt dehnt er sich aus und hüllet bald den Himmelsraum in schwarzes Dunkel ein.

Lukas

Hört, wie vom Tal ein dumpf Gebrüll den wilden Sturm verkündt! Seht, wie von Unheil schwer, die finstre Wolke langsam zieht und drohend auf die Ebne sinkt!

Hanne

In banger Ahnung stokt das Leben der Natur. Kein Tier, kein Blatt beweget sich und Todesstille herrscht umher.

19. Chor mit Solostimmen

Ach, das Ungewitter naht! Hilf uns, Himmel! O, wie der Donner rollt! O, wie die Winde toben! Wo fliehn wir hin? Flammende Blitze durchwühlen die Luft; van zackigen Keilen berstet die Wolke und Güsse stürzen herab. Wo ist Rettung? Wütend rast der Sturm! Himmel, hilf uns! Der weite Himmel entbrennt! Weh uns Armen! Schmetternd krachen Schlag auf Schlag die schweren Donner fürchterlich! Weh uns! Erschüttert wankt die Erde bis in des Meeres Grund.

20. Terzett mit Chor

Die düstren Wolken trennen sich; gestillet ist der Stürme Wut. Vor ihrem Untergange blickt noch die Sonn' empor und von dem letzten Strahle glänzt, mit Perlenschmuck geziert, die Flur.

Elke ader doorstroomt en elke zenuw doortrilt een verkwikkend gevoel. De ziel ontwaakt tot opwindend genot en nieuwe kracht doorstroomt met milde drang de borst.

18. Recitatief

Simon

Zie! daar stijgt in de zwoele lucht, langs de zoom van het gebergte, een vale nevel, gevormd door zware dampen, omhoog. Opgestegen breidt hij zich uit en hult weldra de hemel in zware duisternis.

Lukas

Hoor, hoe in het dal een dof gerommel de naderende storm aankondigt! Zie, hoe onheilspellend de donkere wolken komen aandrijven en dreigend op de vlakke dalen!

Hanna

In bang voorgevoel komt het leven in de natuur tot stilstand. Geen dier, geen blad beweegt en doodse stilte heerst rondom.

19. Koor met soli

Ach, het onweer nadert. Help ons, hemel! Hoor, hoe de donder rolt! Hoor, hoe de winden huilen! Waar vluchten wij heen? Vlamme bliksems doorklieven de lucht; vurige stralen scheuren de wolken en regenstromen storten omlaag. Waar is redding? Woedend raast de storm. Hemel, help ons! De hele hemel staat in vuur. Wee ons, armen! Zware donderslagen daveren slag na slag door de lucht! Wee ons! De aarde trilt van ontzetting tot in de diepte van de zee.

20. Trio met koor

De donkere wolken drijven uiteen; gestild is nu het stormgeweld. Voor de ondergang breekt de zon nog even door en in haar laatste stralen glanst het land in diamanten schittering.

Zum langgewohnten Stalle kehrt, gesättigt und erfrischt, das fette Rind zurück. Dem Gatten ruft die Wachtel schon. Im Grasse zirpt die Grille froh. Und aus dem Sumpfe quakt der Frosch.

Die Abendglocke tönt. Von oben winkt der helle Stern und ladet uns zur sanften Ruh.

Männerchor

Mädchen, Bursche, Weiber, kommt! Unser wartet süßer Schlaf, wie reines Herz, gesunder Leib und Tages Arbeit ihn gewährt.

Frauenchor

Wir gehn, wir folgen euch!

Chor

Die Abendglocke hat getönt. Von oben winkt der helle Stern und ladet uns zur sanften Ruh.

DRITTER TEIL

Der Herbst

Einleitung

(Der Einleitung Gegenstand ist des Landmanns freudiges Gefühl über die reiche Ernte.)

21. Rezitativ

Hanne

Was durch seine Blüte der Lenz zuerst versprach, was durch seine Wärme der Sommer reifen hiess, ziegt der Herbst in Fülle dem frohen Landmann jetzt.

22. Rezitativ

Lukas

Den reichen Vorrat führt er nun auf hochbeladnen Wagen ein. Kaum fasst der Weiten Scheune Raum, was ihm sein Feld hervorgebracht.

Verzadigd en verfrist keert het vette rund terug naar de lang verbrede stal. De kwartel roept zijn vrouwtje reeds. De krekkel sjirpt vrolijk in het gras. De kikvors kwaakt in poel en kreek.

De avondklok roept. Van de hemel wenkt de heldere ster en nodigt tot weldadige rust.

Mannenkoor

Meisjes, jongens, vrouwen, komt! Ons wachte een zachte slaap, die een zuiver hart, een gezond lichaam na het werk van de dag nodig hebben.

Vrouwenkoor

Wij gaan, wij volgen u!

Koor

De avondklok heeft geluid. Van de hemel wenkt de heldere ster en nodigt tot weldadige rust.

DERDE DEEL

De herfst

Inleiding

(Deze inleiding geeft de vreugde weer van de landman over de rijke oogst.)

21. Recitatief

Hanna

Wat door haar bloesem de lente be loafde, wat de zonnewarmte rijpen deed, toont de herfst nu de landman in overvloed.

22. Recitatief

Lukas

Op hoogbeladen wagens haalt hij nu de rijke voorraad binnen. De grote schuren kunnen ternauwernood bevatten wat zijn akker hem heeft geschonken.

Simon

Sein heitres Auge blickt umher, es misst den aufgetürmten Segen ab und Freude strömt in seine Brust.

23. Terzett mit Chor

So lohnet die Natur den Fleiss. Ihn ruft, ihn lacht sie an, ihn muntert sie durch Hoffnung auf, ihm steht sie willig bei, ihm wirkt sie mit voller Kraft.

Von dir, o Fleiss, kommt alles Heil. Die Hütte, die uns schirmt, die Wolle, die uns deckt, die Speise, die uns nährt, ist deine Gab, ist dein Geschenk.

O Fleiss, o edler Fleiss, von dit kommt alles Heil. Du flösset Tugend ein und rohe Sitten milderst du. Du wehrest Laster ab und reinigest der Menschen Herz. Du stärkest Mut und Sinn zum Guten und zu jeder Pflicht.

O Fleiss, o edler Fleiss, von dir kommt alles Heil!

24. Rezitativ

Hanne

Seht wie zum Haselbusche dort die

Simon

Met blijde ogen blickt hij om zich heen en schat de torenhoge voorraad en vreugde doorstroomt zijn gemoed.

23. Trio met koor

Zo loont de natuur de inspanning. Zij roept haar, zij lacht haar toe, zij wekt door de hoop haar blijdschap op, zij staat haar gewillig bij, zij werkt met al haar krachten mee.

Van u, o ijver, komt alle zegen! De hut die ons beschermt, de wol die ons dekt, de spijs die ons voedt, is uw gave, is uw geschenk!

Van u, o ijver, o edele ijver, komt alle zegen! Gij wekt de deugd en ruwe zeden veredelt gij. Gij houdt de laster tegen en reinigt het mensenhart! Gij versterkt moed en verstand tot het goede en tot elke plicht!

Van u, o ijver, o edele ijver, komt alle zegen!

24. Recitatief

Hanna

Zie, hoe de vlugge jeugd zich haast naar

rasche Jugend eilt! An jedem Aste
schwinget sich der Kleinen lose Schar
und der bewegten Staud'entstürzt gleich
Hagelschau'r die lockre Frucht.

Simon

Hier klimmt der junge Bau'r den hohen
Stamm entlang, die Leiter flink hinauf.
Vom Wipfel, der ihn deckt, sieht er sein
Liebchen nahn und ihrem Tritt entgegen,
fliegt dann im trauten Scherze, die runde
Nuss herab.

Lukas

Im Garten stehn um jeden Baum die
Mädchen gross und klein, dem Obste,
das sie klauben, an frischer Farbe gleich.

25. Duett

Lukas

Ihr Schönen aus der Stadt, kommt her!
Blickt an die Tochter der Natur, die
weder Putz noch Schminke ziert! Da
seht mein Hannchen. Ihr blüht Gesund-
heit auf den Wangen; im Auge lacht
Zufriedenheit und aus dem Munde
spricht das Herz, wenn sie mir Liebe
schwört.

Hanne

Ihr Herrchen süß und fein, bleibt weg!
Hier schwinden eure Künste ganz und
glatte Worte wirken nicht; man gibt euch
kein Gehör. Nicht Gold, nicht Pracht
kann uns verblenden; ein redlich Herz
ist was uns rührt und meine Wünsche
sind erfüllt, wenn treu mir Lukas ist.

Lukas

Blätter fallen ab, Früchte welken hin,
Tag und Jahr vergehn, nur meine Liebe
nicht.

Hanne

Schöner grünt das Blatt, süßschmeckt
die Frucht, heller glänzt der Tag, wenn
deine Liebe spricht.

het hazelaarsbos! Aan elke tak schudt
het dartele, jonge volk en van de slinge-
rende twijgen stort de lichte vrucht als
een regen van hagel neer.

Simon

Hier klimt een jonge boer, langs de hoge
stam, haastig de ladder op. Vanuit de
kruin, waarvan het gebladerte hem ver-
schuilt, ziet hij zijn liefde naderen en
werpt dan, in dartel plezier, de ronde
noot haar toe.

Lukas

In de tuin staan, om elke boom, de meis-
jes groot en klein, in frisse kleur gelijk
aan de vruchten die zij plukken.

25. Duet

Lukas

U, schonen uit de stad, komt hier; bezieet
de dochter der natuur, die opschik noch
poeder siert! Ziedaar mijn Hanneke! Ge-
zondheid straalt van haar wangen; in
haar ogen lacht tevredenheid en door
haar mond spreekt het hart, als zij mij
haar liefde bezweert.

Hanna

U, heertjes lief en fijn, blijft weg! Hier
verdwijnen uw kunsten en gladde woor-
den helpen niet; men luistert niet naar u.
Geen goud of pracht kan ons verblinden,
een eerlijk hart is het dat ons ontroert,
en als Lukas mij trouw is, zijn mijn wen-
sen vervuld.

Lukas

Bladeren mogen afvallen, vruchten ver-
gaan, dagen en jaren verglijden, mijn
liefde blijft.

Hanna

Schoner groent het blad, zoeter smaakt
de vrucht, helderder straalt de dag, als
uw liefde spreekt.

Beide

Welch ein Glück ist, treue Liebe! Unsre Herzen sind vereinet; trennen kann sie Tod allein.

Lukas

Liebstes Hannchen!

Hanne

Bester Lukas!

Beide

Lieben und geliebet werden ist der Freuden höchster Gipfel, ist des Lebens Wonn und Glück!

26. Rezitativ**Simon**

Nun zeigt das entblösste Feld der ungebetnen Gäste Zahl, die an den Halmen Nahrung fand und irrend jetzt sie weiter sucht. Des kleinen Raubes klaget nicht der Landmann, der ihn kaum bemerkt. Dem Uebermasse wünscht er doch nicht ausgestellt zu sein. Was ihn dagegen sichern mag, sieht er als Wohltat an und willig frönt er dann zur Jagd, die seinen guten Herrn ergötzt.

27. Arie**Simon**

Seht auf die breiten Wiesen hin! Seht wie der Hund im Grase streift! Am Boden suchet er die Spur und geht ihr unablässig nach. Jetzt aber reisset Begierd ihn fort, er horcht auf Ruf und Stimme nicht mehr, er eilet zu haschen; da stockt sein Lauf, nun steht er unbewegt wie Stein. Dem nahen Feinde zu entgehn, erhebt der scheue Vogel sich, doch rettet ihn nicht schneller Flug. Es blitzt, es knallt, ihm erreicht das Blei und wirft ihn tot aus der Luft herab.

Beiden

Welk een geluk is trouwe liefde! Onze harten zijn verenigd; alleen de dood kan ze scheiden.

Lukas

Liefste Hanneke!

Hanna

Beste Lukas!

Beiden

Beminnen en bemind te worden is het hoogtepunt van vreugde, is de zaligheid en geluk van het leven.

26. Recitatief**Simon**

Nu vertonen zich op het gemaaide veld de ongenode gasten, die aan de halmen hun voedsel vinden en ronddwalend, al verder zoeken. Over de kleine roof, ternauwernood opgemerkt, klaagt de landman niet. Een al te groot deel verliest hij evenwel liever niet! Wat hem daartegen kan beveiligen, ziet hij met tevredenheid aan, en gewillig doet hij dan zijn dienst bij de jacht, waarin zijn landheer zich verheugt.

27. Aria**Simon**

Kijk, hoe door het brede jachtterrein de hond speurt door het hoge gras! Hij zoekt langs de grond het spoor en snuffelt het zonder ophouden na. Nu sleept de begeerte hem mee, hij luistert niet meer naar jachthoorn of stem, hij snelt weg om te grijpen; nu staakt hij zijn loop en staat onbeweeglijk als een rots. Om de naderende vijand te ontsnappen, vliegt de schuwe vogel op, maar zijn snelle vlucht redt hem niet. Het flitst, het knalt, hem treft de dood en werpt hem ontzield uit de lucht naar beneden.

28. Rezitativ

Lukas

Hier treibt ein dichter Kreis die Hasen aus dem Lager auf. Von allen Seiten hingedrängt, hilft ihnen keine Flucht. Schon fallen sie und liegen bald in Reihen freudig hingeählt.

29. Chor

(Landleute und Jäger)

Hört das laute Getön, das dort im Walde klinget!
Welch ein lautes Getön durchklingt den ganzen Wald! Es ist der gellenden Hörner Schall, der gierigen Hunde Gebelle. Schon flieht der aufgesprengte Hirsch; ihm rennen die Doggen und Reiter nach. Er flieht, o wie er sich streckt! O wie er springt, o wie er sich streckt! Da bricht er aus den Gesträuchen hervor und läuft über Feld in das Dickicht hinein. Jetzt hat er die Hunde gestäuscht; zerstreuet schwärmen sie umhier. Tajo, tajo, tajo. Der Jäger Ruf, der Hörner Klang versammelt aufs neue sie. Ho, ho, ho! Tajo! Ho, ho! Mit doppeltem Eifer stürzt nun der Haufe vereint auf die Fährte los. Tajo, tajo, tajo! Von seinen Feinden eingeholt, an Mut und Kräften ganz erschöpft, erliegt nun das schnelle Tier. Sein nahes Ende kündigt an des tönenden Erzes Jubellied, der freudigen Jäger Siegeslaut: Halali!

30. Rezitativ

Hanne

Am Rebenstocke blinket jetzt die helle Traub in vollem Saft und ruft dem Winzer freundlich zu, dass er zu lesen sie nicht weile.

Simon

Schon werden Kuf und Fass zum Hügel hingebraht und aus den Hütten strömet zum frohen Tagewerke das muntre Volk herbei.

28. Recitatief

Lukas

Hier drijft een dichte kring de hazen uit hun leger op. Van alle zijden ingesloten, helpt geen vluchten meer. Reeds vallen zij en liggen spoedig in rijen, door de jager met vreugde geteld.

29. Koor

(Het landvolk en de jagers)

Hoort het luid geschal, dat daar in het bos weerklinkt! Wat een luid geschal klinkt door het hele bos! Het is de schetterende klank van horens, het is het blaffen der begerige honden. Reeds vlucht het opgejaagde hert; honden en ruiters rennen het na. Het vlucht, het strekt zich! Zie hoe het springt, hoe het zich strekt! Daar breekt door het door het struikgewas heen en vliegt over het veld in het kreupelhout. Nu heeft het de honden misleid; verstrooid zwerven zij heen en weer. Tajo, tajo, tajo! De roep van de jager, het geschal van de hoorn verzamelt ze opnieuw. Ho, ho, ho! Tajo! Ho, ho! Met verdubbelde woede stort de verzamelde meute zich nu in het spoor van het wild. Tajo, tajo, tajo! Door zijn vijanden achterhaald, ontmoedigd en geheel uitgeput, bezwijkt nu het snelle dier. Zijn naderende dood wordt aangekondigd door de van schetterend metaal klinkende vreugdezang, de overwinningskreet van de jagers: halali!

30. Recitatief

Hanna

Aan de wijnstok glanst de blanke druif in volle rijpheid en noodt de wijngaardener vriendelijk om niet langer met plukken te wachten.

Simon

Reeds worden kuip en vat naar de heuvel gebracht en uit de hutten stroomt het opgewekte volk tesamen voor de blijde dagtaak.

Hanne

Seht, wie den Berg hinan von Menschen
alles wimmelt! Hört, wie der Freudenton
von jeder Seit erschallet.

Lukas

Die Arbeit fördert, lachender Scherz vom
Morgen bis zum Abend hin und dann
erhebt der brausende Most die Fröhlich-
keit zum Lustgeschrei.

31. Chor

Juhhe, juhhe! der Wein ist da, die Tonnen
sind gefüllt. Nun lasst uns fröhlich sein
und juhhe, juhhe, juh aus vollem Halse
schrein! Lasst uns trinken! Trinket, Brü-
der, lasst uns fröhlich sein! Lasst uns
singen! Singet alle, lasst uns fröhlich
sein! Juhhe, juhhe, juh! er lebe der Wein!
Es lebe das Land, wo er uns reift! Es lebe
das Fass, das ihn verwahrt! Es lebe der
Krug, woraus er fließt! Juhhe, juh! es
lebe der Wein!

Kommt ihr Brüder, füllt die Kannen, leert
die Becher, lasst uns fröhlich sein! Heida,
lasst uns fröhlich sein und juhhe, juhhe,
juh, aus vollem Halse schrein! Juhhe,
juh, es lebe der Wein!

Nun tönen die Pfeifen und wirbelt die
Trommel; hier kreischet die Fiedel, da
schnarret die Leier und dudelt der Bock.
Schon hüpfen die Kleinen und springen
die Knaben! Dort fliegen die Mädchen im
Arme der Burschen, den ländlichen Reihn.
Heisa, hopsa, lasst uns hüpfen! Ihr Brü-
der, kommt. Heisa, hopsa, lasst uns
springen! Die Kannen füllt! Heisa, hopsa,
lasst uns tanzen! Die Becher leert! Heida,
heida, lasst uns fröhlich sein! Und juhhe,
juh, aus vollem Halse schrein!

Jauchzet, lärmet! juhhe, juhhe, juh!
Springet, tanzet! Heisa, hopsasa! Lachet,
singet, jauchzet, lärmet! Heida, juhhe,
juhhe, juh! Hopsasa, heisasa, heisa, hei!
Nun fassen wir den letzten Krug und
singen dann in vollem Chor dem freuden-
reichen Rebensaft: Heisa, hei, juhhe, juh!
Es lebe der Wein, der edle Wein, der
Grillen und Harm verscheucht! Sein Lob
ertöne laut und hoch in tausendfachem
Jubelschall! Heida, lasst uns fröhlich

Hanna

Ziet, hoe de berg krioelt van mensen!
Hoort, hoe de vreugdetoon van overal
weerklinkt.

Lukas

Vrolijke scherts bespoedigt het werk van
de morgen tot de avond en dan verheft
de bruisende most de vrolijkheid tot een
vreugdekreet.

31. Koor

Joechei, joechei! Daar is de wijn; de
vaten zijn gevuld. Laat ons nu vrolijk
zijn en het joechei uit volle borst laten
klinken! Broeders, drinkt, laat ons vrolijk
zijn! Laat ons zingen! Zingt allen, laat
ons vrolijk zijn! Joechei, joechei, leve de
wijn! Gelukkig het land, waar de vrucht
rijpt! Leve het vat dat hem bewaart;
leve de kan, waaruit hij vloeit! Joechei,
joechei! Leve de wijn!

Kom op, broeders, vult de kannen, drinkt
de bekers uit, laat ons vrolijk zijn! Hela,
laat ons vrolijk zijn en het joechei uit
volle borst doen weergalmen! Joechei,
joechei, leve de wijn!

Nu klinken de fluiten en roffelt de trom;
hier krast de viool, daar ronkt de lier en
jengelt de doedelzak. De kleuters begin-
nen te huppelen en de jongens springen
in het rond. Daar vliegen de meisjes de
jongens in de armen voor een volkse
rondedans. Heisa, hopsa, laat ons hup-
pelen! Broeders, kom op! Heisa, hopsa,
laat ons springen! Vult de kannen! Heisa,
hopsa, laat ons dansen! Drink uit, de
bekers! Heidaar, laat ons vrolijk zijn en
het joechei, joechei, uit volle borst doen
weerklinken!

Juicht; laat je horen! Joechei, joechei!
Springt, danst! Heisa, hopsasa! Lacht,
zingt, juicht en laat je horen! Heidaar,
joechei, joechei! Hopsasa, heisasa, heisa,
hei! Nu nemen we de laatste kan en
zingen dan in koor ter eer van 't edele
druivensap! Heisa, heisa, joechei, joechei!
Leve de wijn, de edele wijn, die grillen
en zorg verdrijft! Laat zijn lof wijd en
zijd weerklinken in duizendvoudig vreug-

sein und juhhe, juhhe, juh aus vollem
Halse schrein!

VIERTER TEIL

Der Winter

32. Einleitung

(Die Einleitung schildert die dicken Nebel, womit der Winter anfängt).

33. Rezitativ

Simon

Nun senket sich das blasse Jahr und
fallen Dünste kalt herab. Die Berg' um-
hüllt ein grauer Dampf, der endlich auch
die Flächen drückt und am Mittage selbst
der Sonne matten Strahl verschlingt.

Hanne

Aus Lapplands Höhlen schreitet er, der

dezing! Heidaar! laat ons vrolijk zijn
en het joechei, joechei uit volle borst
laten weerklinken!

VIERDE DEEL

De winter

32. Inleiding

(Nu komt het donkere jaargetijde en
met dichte nevels kondigt de winter zich
aan.)

33. Recitatief

Simon

Nu komt het donkere jaargetijde en
nevels dalen ijzig neer. Grauwe mist
omhult de bergen en daalt tenslotte ook
neer in de vlakte en omsluit zelfs de
flauwe stralen van de middagzon.

Hanna

Nu treedt uit Laplands ijspaleis de ont-

stürmisch düstre Winter jetzt. Vor seinem Tritt erstarft in banger Stille die Natur.

34. Cavatine

Hanne

Licht und Leben sind geschwächt. Wärm' und Freude sind verschwunden. Unmutsvollen Tagen folgt schwarzer Nächte lange Dauer.

35. Rezitativ

Lukas

Gefesselt steht der breite See, gehemmt in seinem Laufe der Strom. Im Sturze von türmenden Felsen hängt, gestockt und stumm, der Wasserfall. Im dünnen Haine tönt kein Laut. Die Felder deckt, die Täler füllt ein' ungeheure Flockenlast. Der Erde Bild ist nun ein Grab, wo Kraft und Reiz erstorben liegt, wo Leichenfarbe traurig herrscht und wo dem Blicke weit umher nur öde Wüstenei sich zeigt.

36. Arie

Lukas

Hier steht der Wanderer nun, verwirrt und zweifelhaft, wohin den Schritt er lenken soll. Vergebens sucht er den Weg, ihn leitet weder Pfad noch Spur. Vergebens strengt er sich an und wadet durch den tiefen Schnee; er find't sich immer mehr verirrt. Jetzt sinket ihm der Mut und Angst beklemmt sein Herz, da er den Tag sich neigen sieht und Müdigkeit und Frost ihm alle Glieder lähmt. Doch plötzlich trifft sein spähend Aug der Schimmer eines nahen Lichts.

Da lebt er wieder auf, vor Freude pocht sein Herz. Er geht, er eilt der Hütte zu, wo, starr und matt, er Labung hofft.

stuimige, donkere winter naderbij. Bij zijn tred verstijft in bange stilte de natuur.

34. Cavatine

Hanna

Licht en leven zijn verzwakt, warmte en vreugde verdwenen. Op sombere dagen volgen lange, zwarte nachten.

35. Recitatief

Lukas

Geketend ligt het brede meer, de stroom is in zijn loop gestuit, van de steile rotstop hangt als ijskristal de waterval. In het dorre hout is alles stil; de velden worden bedekt en dalen gevuld met een ontzaglijk sneeuwkleed. De aarde lijkt nu een graf, waar kracht en bekoorlijkheid uitgestorven zijn, waar troosteloos de doodskleur heerst en waar de blik rondom slechts een dorre woestenij ontwaart.

36. Aria

Lukas

Hier staat de zwerver nu, verward en twijfelend, waarheen zijn schreden te richten. Tevergeefs zoekt hij de richting en vindt weg noch steg. Vruchteloos mat hij zich af en waadt door de hoge sneeuw; meer en meer raakt hij het spoor bijster. Nu ontzinkt hem de moed en angst benauwt zijn hart, omdat hij de dag ten einde ziet lopen en vermoeidheid en kou hem de leden verstijft. Maar plotseling wordt zijn blik getroffen door het schijnsel van een licht, niet ver van hem vandaan.

Nu schept hij weer moed, zijn hart klopt van vreugde, hij loopt en haast zich naar de hut waar hij, stijf en moe, verkwikking hoopt te vinden.

37. Rezitativ

Lukas

So wie er naht, schallt in sein Ohr, durch heulende Winde nur erst geschreckt, heller Stimmen lauter Klang.

Hanne

Die warme Stube zeigt ihm dann des Dörfchens Nachbarschaft, vereint im trauten Kreise, den Abend zu verkürzen mit leichter Arbeit und Gespräch.

Simon

Am Ofen schwatzen hier von ihrer Jugendzeit die Väter. Korb und Reuse flicht die Weidengert und Netze strickt der Söhne munter Haufe dort. Am Rocken spinnen die Mütter, am laufenden Rade die Töchter, und ihren Fleiss belebt ein ungekünstelt frohes Lied.

38. Chor mit Solostimmen

Mädchen und Weiber

Knurre, Rädchen, schnurre!

Hanne

Drille, Rädchen, lang und fein
Drille fein ein Fädelein,
Mir zum Busenschleier!

Weber, webe zart und fein,
Webe fein das Schleierlein
Mir zur Kirmesfeier!

Aussen blank und innen rein
Muss des Mädchens Busen sein,
Wohl deckt ihn der Schleier!

Hanne und Chor

Aussen blank und innen rein
Fleissig, fromm und sittsam sein.
Lokket wackre Freier.

37. Recitatief

Lukas

Zodra hij naderbij komt, klinkt in zijn oor, dat slechts door de huilende stormwind werd benauwd, het geluid van heldere stemmen.

Hanna

In het warme vertrek ontmoet hij dan de dorpelingen in gezellige kring bij elkaar, om de avond te korten met klusjes en gezellig gepraat.

Simon

Bij de kachel zwetsen de vaders over hun jeugd. Het jongvolk boet netten en vlecht manden en fuiken van wilgetenen. De moeders spinnen aan het spinrok, de dochters drijven het snorrende wiel en hun ijver bezielt hen tot een ongekunsteld, vrolijk lied.

38. Koor met soli

Meisjes en vrouwen

Gonzend wieltje, snor!

Hanna

Draai, wieltje, spin lang en fijn
Spin fijn de draadjes voor
Mijn feestkleed.

Wever, weef nu zacht en fijn,
Weef nu fijn mij de sluier
Voor het blijde feest.

Van buiten blank, van binnen rein
Moet des maagdelijns boezem zijn,
Wil goed het kleed haar dekken.

Hanna en koor

Van buiten blank, van binnen rein,
Vlijtig, vroom en zedig zijn
Lokt een ferme vrijer.

39. Rezitativ

Lukas

Abgesponnen ist der Flachs, nun stehn die Räder still. Da wird der Kreis verengt und von dem Männervolk, umringt, zu horchen auf die neue Mär, die Hanne jetzt erzählen wird.

40. Lied met Chor

Hanne

Ein Mädchen, das auf Ehre hielt,
Liebt' einst ein Edelmann;
Da er schon längst auf sie gezielt,
Traf er allein sie an.
Er stieg sogleich vom Pferd und sprach:
Komm, küsse deinen Herrn!
Sie rief vor Angst und Schrecken: ach!
Ach ja, von Herzen gern!

Chor

Ei, ei, warum nicht nein?

Hanne

Sei ruhig, sprach er, liebes Kind,
Und schenke mir dein Herz!
Denn meine Lieb ist treu gesinnt,
Nicht Leichtsinn oder Scherz.
Dich mach' ich glücklich; nimm dies Geld,
Den Ring, die goldne Uhr;
Und hab ich sonst, was dir gefällt,
O sag's und fordre nur!

Chor

Ei, ei, das klingt recht fein!

Hanne

Nein, sagt sie, das wär viel gewagt,
Mein Bruder möcht es sehn;
Und wenn er's meinem Vater sagt,
Wie wird mir's dann ergehn!
Er ackert uns hier allzunah,
Sonst könnt es wohl geschehn.
Schaut nur von jenem Hügel, da
Könnt ihr ihm akkern sehn.

39. Recitatief

Lukas

Het vlas is op, de wielen staan nu stil. Nu kruipt men bij elkaar, de mannen er omheen, om te luisteren naar het nieuwe verhaal dat Hanna nu gaat vertellen.

40. Lied met koor

Hanna

Een meisje dat in ere leefde,
Bemide eens een edelman;
Nadat hij lang naar haar gezocht had,
Ontmoette hij haar alleen.
Onmiddellijk steeg hij af en sprak:
Kom, kus nu uwe heer.
Zij riep vol angst en schrik ontdaan:
O, ja, van harte graag!

Koor

Hé, hé! Waarom niet: nee?

Hanna

Wees gerust, sprak hij, lief kind,
En geef mij heel uw hart!
Want mijne liefde is trouw en echt,
Lichtzinnig noch vol scherts.
Ik maak u gelukkig; neem dit geld,
De ring, het gouden klokje;
En heb ik nog iets, dat u bevalt,
Zeg 't gerust en vraag het slechts!

Koor

Hé, hé, dat klinkt niet slecht!

Hanna

Neen, zei ze, dat zou te veel gewaagd
zijn,
Mijn broer daar mocht 't eens zien;
En als die 't aan mijn vader zegt,
Hoe zal 't mij dan vergaan?
Hier dichtbij werkt hij op het land,
Anders zou 't wel gaan;
Kijk, vanaf die heuvel daar
Kunt u hem zien staan.

Chor

Ho, ho, was soll das sein?

Hanne

Indem der Junker geht und sieht,
Schwingt sich dat lose Kind
Auf seine Rappen und entflieht
Geschwinder als der Wind.
Lebt wohl, rief sie, mein gnädger Herr,
So räch ich meine Schmach!
Ganz eingewurzelt stehet er
Und gafft ihr staunend nach.

Chor

Ha, ha, das war recht fein!

41. Rezitativ**Simon**

Vom dünnen Oste dringt ein scharfer
Eishauch jetzt hervor. Schneidend fährt
er durch die Luft, verzehret jeden Dunst
und hascht des Tieres Odem selbst. Des
grimmigen Tyranus, des Winters Sieg ist
nun vollbracht und stummer Schrecken
drückt den ganzen Umfang der Natur.

42. Arie**Simon**

Erblicke hier, betörter Mensch, erblicke
deines Lebens Bild! Verblühet ist dein
kurzer Lenz, erschöpft, deines Sommers
Kraft. Schon welkt dein Herbst dem
Alter zu, schon naht der bleiche Winter
sich und zeigt dir das offne Grab.
Wo sind sie nun, die hoh'n Entwürfe,
die Hoffnungen von Glück, die Sucht
nach eitler Ruhme der Sorgen schwere
Last? Wo sind sie nun, die Wonnetage,
verschwelgt in Ueppigkeit? Und wo die
frohen Nächte, im Taumel durchge-
wacht? Wo sind sie nun? Wo?
Verschwunden sind sie wie ein Traum!
Nur Tugend bleibt!

43. Rezitativ**Simon**

Die bleibt allein und leitet uns unwan-

Koor

O, o, hoe loopt dat af?

Hanna

Terwijl de jonker gaat en ziet,
Slingert zich het slimme kind
Op zijn paard en vlucht gezwind,
Snel, zelfs sneller als de wind.
Gegroet, roept zij, mijn goede heer,
Zo wreek ik op u mijn eer!
Als vastgenageld staat hij daar,
Met open mond staart hij haar na.

Koor

Ha, ha, dat was net goed!

41. Recitatief**Simon**

Van 't dorre Oosten komt een scherpe,
ijzige adem op ons aan. Snijdend trekt
hij door de lucht, alle dampen verterend,
tot zelfs de adem van de dieren. De
winter, grimmige tyran, heeft nu zijn
overwinning behaald en verlamme-
nde angst beheerst de gehele natuur.

42. Arie**Simon**

Ziehier, verdwaasde mens, aanschouw het
beeld van uw leven! Uitgebloeid is uw
korte lente, uitgeput is de kracht van
uw zomer. Reeds neigt uw herfsttijd tot
verval, reeds nadert de bleke winter en
toont u het geopende graf.
Waar zijn nu de hoge idealen, geluks-
verwachtingen, het verlangen naar ijdele
roem, de zware zorgenlast? Waar zijn zij
nu, die vreugdevolle dagen in weelde
verbrast? Waar zijn de blijde nachten, in
een roes doorgebracht? Waar zijn ze nu?
Waar?
Verdwenen zijn zij als een droom! De
deugd slechts blijft!

43. Recitatief**Simon**

Zij blijft als enige en voert ons, onver-

delbar durch Zeit und Jahreswechsel,
durch Jammer oder Freude bis zu dem
höchsten Ziele hin.

44. Chor mit Solostimmen

Dann bricht der grosse Morgen an; der
Allmacht zweites Wort erweckt zum
neuen Dasein uns, von Pein und Tod auf
immer frei. Die Himmelpforten öffnen
sich, der heilige Berg erscheint. Ihn krönt
des Herren Zelt, wo Ruh und Friede
thront.

Wer darf durch diese Pforte gehn? Der
Arges mied und Gutes tat. Wer darf
besteigen diesen Berg? Von dessen Lip-
pen Wahrheit floss. Wer darf in diesem
Zelte wohnen? Der Armen und Bedräng-
ten half. Wer wird den Frieden dort ge-
niessen? Der Schutz und Recht der Un-
schuld gab.

O seht, der grosse Morgen naht! O seht,
er leuchtet schon! Die Himmelpforten
öffnen sich, der heilige Berg erscheint.
Vorüber sind, verbrauset sind die leidens-
vollen Tage, des Lebens Winterstürme.
Ein ew'ger Frühling herrscht und gren-
zenlose Seligkeit wird der Gerechten
Lohn.

Auch uns werd einst ein solcher Lohn!
Lasst uns wirken, lasst uns streben.
Lasst uns kämpfen, lasst uns harren, zu
erringen diesen Preis!

Uns leite deine Hand, o Gott, verleih uns
Stärk und Mut. Dann siegen wir, dann
gehn wir ein in deines Reiches Herrlich-
keit! Amen!

anderlijk, door tijd en jaar, door leed of
vreugde, naar het hoogste levensdoel.

44. Koor met soli

Dan breekt de grote morgen aan; het
tweede scheppingswoord van de Almach-
tige wekt ons tot het nieuwe leven, voor
altijd bevrijd van smart en dood. De
hemelpoorten openen zich, de heilige
berg verschijnt. De top wordt bekroond
door de tent des Heren, waar rust en
vrede tronen.

Wie mag die poorten binnengaan? Hij
die het kwade liet en het goede deed. Wie
mag deze berg bestijgen? Wiens lippen
waarheid spraken.

Wie mag deze tent bewonen? Die armen
en verdrukten hielp.

Wie zal de vrede daar genieten? Die de
onschuld en het recht beschermde.

O, ziet, de grote morgen nadert! O, ziet,
reeds wordt het licht! De hemelpoorten
openen zich, de heilige berg verschijnt.
Voorbij, verdwenen zijn de zorgvolle da-
gen, de winterstormen van het leven.
Eeuwige lente heerst en grenzenloze za-
ligheid wordt het loon van de rechtvaar-
digen.

Moge ook ons eens dat loon deelachtig
worden. Laat ons werken, daarnaar stre-
ven. Laat ons strijden, laat ons volhar-
den, om die prijs te verwerven!

Moge, o God, uw hand ons leiden! Ver-
leen ons kracht en moed! Dan overwin-
nen wij, dan gaan wij binnen in het
Rijk van uw heerlijkheid! Amen!

KORPERSHOEK BOEKWIJZER BV

Middenweg 46 - Postbus 50, 1619 ZH Andijk nh - Tel.: 02289-1597

Bij ons zijn ook verkrijgbaar de volgende oratorium tekstboekjes:

Joh. Seb. Bach

Matthäus Passion	<i>Duits-Hollands</i>
Johannes Passion	<i>Duits-Hollands</i>
Weihnachts Oratorium	<i>Duits-Hollands</i>
Die Hohe Messe	<i>Latijn-Hollands</i>
Lukas Passion	<i>Duits-Hollands</i>

Johannes Brahms

Ein Deutsches Requiem	<i>Duits-Hollands</i>
---------------------------------	-----------------------

Max Bruch

Das Lied von der Glocke	<i>Duits-Hollands</i>
-----------------------------------	-----------------------

Jos Haydn

Die Schöpfung	<i>Duits-Hollands</i>
Die Jahreszeiten	<i>Duits-Hollands</i>

G. F. Händel

Der Messias	<i>Duits-Hollands</i>
The Messiah	<i>Engels-Hollands</i>
Judas Maccabäus	<i>Engels-Hollands</i>
Judas Maccabaus	<i>Duits-Hollands</i>
Jozua	<i>Duits-Hollands</i>
Samson	<i>Engels-Hollands</i>
Samson	<i>Duits-Hollands</i>
Israel in Egypt	<i>Engels-Hollands</i>
Jephtha	<i>Engels-Hollands</i>

F. Mendelssohn-Bartholdy

Elias	<i>Duits-Hollands</i>
Paulus	<i>Duits-Hollands</i>

W. A. Mozart

Requiem	<i>Latijn-Hollands</i>
-------------------	------------------------

G. Verdi

Requiem	<i>Latijn-Hollands</i>
-------------------	------------------------